

Норман Спинрад

Принципът на синхрона

За пръв път Джо Ендърби забеляза, че се случват странни неща, когато котаракът му неочаквано изрази мнение по повод една статия в сутрешен вестник. Никога по-рано котката на Джо Ендърби не бе правила това.

Тук, разбира се, има нужда от пояснения. Ендърби, дребен чиновник в малка застрахователна компания, имаше навика след закуската и преди тръгването за работа да прегледа сутрешния вестник. И да коментира гласно прочетеното с примерно такива фрази: „Това вече е голяма умнотия!“, „Само това ни беше кусур“, „Абе този да не е превъртял?!“ и други от този род.

Онази сутрин, когато започна всичко, Ендърби се беше изтегнал на дивана, а Мелхидес – едър сиво-черен котарак – се беше свил на кълбо върху коленете му. Ендърби, разбира се, четеше вестника. Като прочете отчета на един сенатор на САЩ (името му няма да бъде разгласено) по въпросите на външната политика, той промърмори: „Абе това момче да не е превъртяло?!“

И тогава котаракът достолепно и категорично кимна с глава.

Като се изненада от забавното съвпадение, Ендърби попита Мелхидес с усмивка:

– Ти също си на мнение, че сенаторът е превъртял, нали?

Котаракът пак кимна. Съвсем озадачен (къде се е чуло и видяло котарак да кима в отговор, независимо какъв е въпросът), Ендърби пак се обърна към животното:

– Хей, приятел, да нямаш проблеми? Искаш ли да те пусна навън?

Този път котаракът поклати глава в знак „не“.

Ендърби отново заби поглед във вестника и зачете мнението на известен педагог (неговото име също няма да бъде оповестено), според който „студентите радикали са истински фашисти; от тях направо вони на омраза към цялата полицейска каста“. Ендърби прокоментира:

– Да виждаш тук капчица смисъл?

Той вероятно не би обърнал внимание на факта, че разговаря сам със себе си, ако не бе обърнал внимание на факта, че котаракът клати глава.

– Дявол да го вземе! Ама ти наистина ли разбираш какво ти говоря?

Котаракът кимна.

„Това вече е прекалено! – помисли си Ендърби. – Аз май съвсем съм се скапал от работа.“ Помисли си дали не трябва веднага да посети психиатър, но после реши все пак да отиде на работа, а лекаря може да посети и надвечер.

По пътя към службата Ендърби включи радиото и започна бързо да превключва бутоните в търсене на нещо, което си заслужава да го заслушаш. „И тогава генерал Грант заповяда“ (щрак). „Всички трябва да бъдат изтребени“ (щрак). „И за какви грехове ме удряте с камъни? И те му рекоха: за туй, че никакво добро не си натворил, те бием“ (щрак)...

Четвъртата станция излъчваше мека успокояваща мелодия. Няколко минути по-късно Ендърби бе изхвърлил от главата си мисълта за странните съвпадения. Мелодията свърши и преди да започне следващата, водещият разказа някакъв виц, в който се споменаваше за „самолети в триъгълно ято“. Точно в този момент Ендърби забеляза, че встрани от пътя тича глутница помиари – глутницата също имаше клиновидна форма.

На работното място всичко си мина нормално. Само дето с телефонните позвънявания ставаха някакви странни номера. Първи на телефона на Ендърби позвъни някой си господин Денвър от Кливлънд, а втори – господин Кливлънд от Денвър. Докато разговаряше с втория, Джо по погрешка каза: „Господин Денвър“, клиентът веднага го поправи: „Не, не фамилията ми е Денвър, а звъня от Денвър! Вие сте крайно невнимателен!“

Трети позвъни някой си господин Дейтън от Бъфало. Като свърши с него, Ендърби не издържа: „И сега какво?! Ще се обади господин Бъфало от Дейтън ли? Само индианец може да има такава глупава фамилия.“ И сбърка. Обаждането наистина беше от Дейтън. Но звънеше не индианец по фамилия Бъфало – звънеше руснак с име Биков. Това се оказа последната капка. Ендърби едва изчака господин Биков да свърши, и веднага заразпитва колегите си дали са имали странни обаждания.

Оказа се – да. На един позвънили шест пъти – три от град Вашингтон и три от щата Вашингтон, шестимата клиенти били мъже и всичките на име Джордж. Друга чиновничка, току-що завърнала се от отпуска в Мексико, каза, че разговаряла по телефона пет пъти, като и в петте случая клиентите говорели с максикански акцент. На трети колега три пъти сгресли номера му с номера на полицията, а три пъти номера му объркала самата полиция.

Ендърби позвъни на психиатър и се записа за прием още по обед.

* * *

Като му разказа за всички произшествия, Ендърби попита доктор Визелхауз:

– Можете ли да намерите някакво обяснение на тези неща?

– Позволете един въпрос – започна докторът. – Когато котаракът реагираше на вестникарските статии, неговото мнение винаги ли съвпаднаше с вашето?

– Дааа... Струва ми се, да.

– Значи котаракът ви е реагирал така, както вие бихте искали? Казано иначе, държал се е като грижлив наставник?

– Според мен...

– Така – отсече докторът. – Очевидно е: вие страдате от инфантилизъм и във всичко търсите подкрепа и одобрение. Това предизвиква халюцинациите ви.

Когато Ендърби излизаше от кабинета, сестрата в приемната разговаряше с клиент на име Коткийн.

* * *

Вечерта при Ендърби за кратко прескочи старият му приятел Сам Никол и двамата се захванаха да обсъждат случките през деня. Никол напълни лулата си с много ароматичен вносен тютюн, миризмата на който прогони котарака. Ендърби се възхищаваше от своя приятел като енциклопедия от всевъзможни, понякога дори най-необичайни познания; точно затова и го попита как би обяснил тези странни събития.

Съсредоточен в дима на лулата си, Никол призна:

– Знаеш ли, и на мен ми се случи нещо твърде необяснимо. В началото реших, че е просто съвпадение, а нещата вероятно се свеждат до проявите на синхрон.

– На какво?

– На синхрон. Таки случаи ние наричаме просто „съвпадения“, но това обърква нещата. Това не са случаи и не са случайности. Протичащото в определено време събитие е свързано с всичко, което протича в същото това време.

– И какво имаш предвид?

– Има такава идея, лежи в основата на китайската книга за пророчества „Ай Чин“. Хвърляш едни пулове, после отваряш книгата на съответната страница. Защото падането на пуловете е свързано с онова, което те притеснява и тревожи в момента на хвърлянето.

– Добре. А какво кара в едно и също време да се случват най-различни неща? – попита Ендърби.

– Ааа – и Никол вдигна назидателно пръст, – ето къде е грешката. Ти все още търсиш причината извън самите събития. Когато ти задаваш въпрос и твоят котарак ти кима, ти си представяш нещата така: моят

котарак се е сдобил с разум и разбира въпросите ми. Като онези хора, които смятат, че съвпаденията са не просто съвпадения, а някакви „знамения“ на човекоподобен Бог, който надзирава цялата вселена. Тези, които се опитват да намерят опора в живота, отварят Библията където им падне – те разсъждават по същия този начин. А онези китайци, които търсят съветите на „Ай Чин“, не мислят така. Същността не е в някакъв Разум, който управлява вся и всичко, изобщо не е в някаква причина, тъй като в „сега“ няма причина. Синхронността е толкова фундаментален принцип в природата, колкото и причинността.

Сам помълча известно време, след това продължи с размишленията си:

– Вероятно ролята на двата принципа се променя в зависимост от времето и мястото...

– Какви два принципа?

– Първо, принцип на причинността: резултатът има причина и нейна последица. Второ, принцип на синхронността: свързаните събития протичат едновременно. Древните са твърдяли, че в пространството отгътък Луната не съществуват такива неща като „случай“ или „съдба“. Че в различните части на вселената действат различни закони. Тъй като ние се отказахме от възгледите на Аристотел и Птолемей за мирозданието, сега се стремим да се самоубеждаваме в противното – че вселената е единна и навсякъде управляват едни и същи закони. Ами ако грешим? – Никол постави на масата отдавна загасналата лула. – Земята се премества. Вероятно сме влезли в такъв участък от космическото пространство, където синхронността има по-голямо значение от причинността. Става ясно, че определяните от причинността закони, по които се управляваше досегашната история на Земята, вече не са приложими там, където сме сега.

– Интересна идея – рече Ендърби. – А случайно да знаеш как тя може да бъде проверена?

– Ако съм прав, вероятно са се променили някои базови физически константи. Тоест тези, които досега бяха базови... Може са се случили и други страности, за които ще научим.

Ендърби включи телевизора. Първата произнесена дума „котка“ прозвуча точно в този момент, когато Мелхидес измъка от вратата да бъде пуснат на улицата. Ендърби пусна котарака, седна и се заслуша. Водещият вечерната емисия новини наистина спомена, че учените от много изследователски лаборатории са забелязали безпричинни неточности в работата на уредите и съоръженията; например ампермерите и

волтмерите давали абсолютно произволни показания.

Нито Ендърби, нито Никол познаваха физиката толкова добре, че да се оправят в текста на коментара. Впрочем, ако се съди по гласа и мънкането, водещият разбираше дори още по-малко.

Следващият сюжет от програмата се отнасяше за пътните катастрофи – броят им нарастнал невероятно. „И тези произшествия – продължаваше да напомпва напрежението дикторът, – водят наистина до една общонационална КАТАСТРОФА...“

Но не успя да завърши фразата. В пълен синхрон с произнесената дума той изчезна, заедно с цялата студия и всички зрители. Включително Ендърби и Никол.

КРАЙ

© Норман Спинрад

Norman Spinrad

Източник: <http://sfbg.us>

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/636>]